

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ»
ЧЕРКАСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ

ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР

МІЖНАРОДНИЙ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 2 (30) 2018

Черкаси
2018

ЕЛЕКТРОННЕ НАУКОВЕ ФАХОВЕ ВИДАННЯ
МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ
«ФІНАНСОВИЙ ПРОСТІР»
<http://fp.cibs.ubs.edu.ua>
№ 2 (30) 2018

У журналі публікуються статті українською, російською, англійською та польською мовами.
 Виходить 4 рази на рік.

Засновник:

Державний вищий навчальний заклад «Університет банківської справи».
 04070 м. Київ, вул. Андріївська, 1.

Видавець:

Черкаський навчально-науковий інститут Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи».
 18028 м. Черкаси, вул. В'ячеслава Чорновола, 164.

Включено до Переліку наукових фахових видань України з питань економіки (наказ МОНУ № 1411 від 10.10.2013)
 та провідних міжнародних наукометричних баз: EBSCO Publishing (США), Open Academic Journal Index (OAJI), CiteFactor

Рекомендовано до поширення в мережі «Інтернет» вченою радою Черкаського навчально-наукового інституту
 Державного вищого навчального закладу «Університет банківської справи», протокол № 5 від 18 червня 2018 року
 При використанні матеріалів, опублікованих у журналі, посилання на «Фінансовий простір» обов'язкове.

Редакційна колегія**Головний редактор:**

БАРАНОВСЬКИЙ Олександр Іванович,
 доктор економічних наук, професор,
 проректор з наукової роботи
 ДВНЗ «Університет банківської справи» (Україна)

Заступник головного редактора:

ПАНТЄЛЄЄВА Наталія Миколаївна,
 доктор економічних наук, доцент,
 заступник директора
 Черкаського навчально-наукового інституту
 ДВНЗ «Університет банківської справи» (Україна)

Відповідальний секретар:

ГМИРЯ Вікторія Петрівна,
 кандидат економічних наук, доцент
 кафедри фінансів, банківської справи та страхування
 Черкаського навчально-наукового інституту
 ДВНЗ «Університет банківської справи» (Україна)

Члени редколегії:

АЛІКАРІЄВ Нуріддін Сапаркарійович,
 доктор економічних наук, професор
 кафедри соціології Національного університету
 Узбекистану імені Мірзо Улугбека (Узбекистан)

ГРАБІНСЬКА Барбара,
 Ph. D., ад'юнкт кафедри фінансів
 Краківського економічного університету
 (Республіка Польща)

ДМИТРЕНКО Ірина Миколаївна,
 доктор економічних наук, доцент,
 завідувач кафедри обліку і оподаткування
 Інституту банківських технологій та бізнесу
 ДВНЗ «Університет банківської справи» (Україна)

ДУНСЬКА Маргарита,
 доктор економічних наук, професор,
 заступник декана факультету бізнесу, менеджменту
 та економіки Латвійського університету
 (Республіка Латвія)

КУЗНЕЦОВА Анжела Ярославівна,
 доктор економічних наук, професор,
 ректор ДВНЗ «Університет банківської справи»
 (Україна)

КУЗНЕЦОВА Світлана Анатоліївна,
 доктор економічних наук, професор,
 проректор з навчально-методичної роботи
 ДВНЗ «Університет банківської справи» (Україна)

КУЗЬМЕНКО Олександр Борисович,
 доктор економічних наук, професор,
 завідувач кафедри економіки підприємства
 Чорноморського національного університету
 імені Петра Могили (Україна)

КУКЛІН Олег Володимирович,
 доктор економічних наук, професор, директор
 Черкаського державного бізнес-коледжу (Україна)

МІЩЕНКО Світлана Володимирівна,
 доктор економічних наук, доцент, професор
 кафедри фінансів, банківської справи та страхування
 Інституту банківських технологій та бізнесу
 ДВНЗ «Університет банківської справи» (Україна)

ПАШКЯВІЧЮС Арвідас,
 доктор соціальних наук, професор,
 завідувач кафедри фінансів економічного факультету
 Вільнюського університету (Республіка Литва)

ПРОКОПЕНКО Наталія Семенівна,
 доктор економічних наук, професор,
 проректор з наукової роботи Приватного вищого
 навчального закладу «Європейський університет»,
 радник податкової служби I рангу (Україна)

РОГОВА Наталія Василівна,
 кандидат економічних наук, доцент,
 директор Черкаського навчально-наукового інституту
 ДВНЗ «Університет банківської справи» (Україна)

СМОВЖЕНКО Тамара Степанівна,
 доктор економічних наук, професор,
 ДВНЗ «Університет банківської справи» (Україна)

ХАБЕР Йозеф Антоні,
 Ph. D., професор Школи бізнесу Познані
 (Республіка Польща)

ШЕБЕКО Костянтин Костянтинівич,
 доктор економічних наук, професор,
 ректор Поліського державного університету
 Національного банку Республіки Білорусь
 (Республіка Білорусь)

Адреса редакційної колегії

Черкаський навчально-науковий інститут ДВНЗ «Університет банківської справи»,
 вул. В'ячеслава Чорновола, 164, м. Черкаси, 18028, тел.: (050) 640-38-84, e-mail: fp@cibs.ubs.edu.ua

Ministry of Education and Science of Ukraine
Higher State Educational Institution «Banking University»
Cherkasy educational-scientific Institute

FINANCIAL SPACE

THE INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL JOURNAL

№ 2 (30) 2018

Cherkasy
2018

ELECTRONIC SCIENTIFIC EDITION
THE INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND PRACTICAL JOURNAL
«FINANCIAL SPACE»
<http://fp.cibs.ubs.edu.ua>
№ 2 (30) 2017

Contributions to the Journal are accepted in Ukrainian, Russian, English and Polish.
 Published 4 times a year.

Founder:

Higher State Educational Institution «Banking University».
 04070 Kyiv, Andriivska str., 1.

Publisher:

Cherkasy educational-scientific institute of the Higher State Educational Institution «Banking University»
 18028 Cherkasy, V. Chornovol str., 164.

*Included in the List of research and professional publications of Ukraine on economics
 (Decree of the Ministry of Education and Science of Ukraine № 1411 of October 10, 2013)*

Recommended for online publication by the Academic Council of Cherkasy educational-scientific Institute
 of the Higher State Educational Institution «Banking University» by protocol № 5 of June 18, 2018.

In case of reprinting of materials published in the journal, the reference to «Financial Space» is required.

Editorial Board

Editor-in-Chief:

Alexander BARANOVSKY,
 Doctor of Economics, Professor,
 Vice Rector for Research Affairs of SHEI «Banking University»
 (Ukraine)

Deputy Editor:

Natalia PANTELEYEVA,
 Doctor of Economics, Associate Professor,
 Deputy Director of Cherkasy educational-scientific
 institute of SHEI «Banking University» (Ukraine)

Executive Secretary:

Victoria HMYRYA,
 Ph. D., assistant professor of Cherkasy educational-scientific
 institute of SHEI «Banking University» (Ukraine)

Members of the editorial board:

Nuriddin Saparkariyevich ALIKARIYEV,
 Doctor of Economics, Professor of Department of Sociology,
 National University of Uzbekistan named after Mirzo Ulugbek
 (Uzbekistan)

Barbara GRABINSKA

Ph. D., Associate Professor,
 Department of Finance, Cracow University of Economics
 (Republic of Poland)

Irina DMITRENKO,

Doctor of Economics, Associate Professor,
 Head of Department of Accounting and Auditing,
 SHEI «Banking University» (Ukraine)

Margarita DUNSKA

Doctor of Economics, Professor,
 Deputy Dean of the Faculty of Business, Management
 and Economics of the University of Latvia (Republic of Latvia)

Anzhela KUZNYETSOVA,

Doctor of Economics, Professor,
 Rector of SHEI «Banking University»
 (Ukraine)

Svitlana KUZNETSOVA,

Doctor of Economics, Professor,
 Vice Rector for teaching and methodological work
 of SHEI «Banking University» (Ukraine)

Alexander KUZMENKO,

Doctor of Economics, Professor,
 Head of Department of Economics,
 Enterprise of the Black Sea National University
 named after Petro Mohyla (Ukraine)

Oleg KUKLIN,

Doctor of Economics, Professor, Director
 of Cherkasy State Business-College (Ukraine)

Svetlana MISHCHENKO,

Doctor of Economics, Associate Professor,
 Department of Finance, Banking and Insurance,
 SHEI «Banking University» (Ukraine)

Arvidas PASHKIAVICHUS

Doctor of Social Sciences, Professor,
 Head of Department of Finance Faculty of Economics

Natalia PROKOPENKO,

Doctor of Economics, Professor,
 Vice Rector of the Private higher educational
 institution «European University»,
 Adviser of the Revenue Service of the 1-st rank
 (Ukraine)

Tamara SMOVZHENKO,

Doctor of Economics, Professor,
 SHEI «Banking University» (Ukraine)

Anthony Joseph HABER,

Ph. D., Professor of School of Business,
 Poznan (Republic of Poland)

Konstantin SHEBEKO,

Doctor of Economics, Professor,
 Rector of Polesky State University
 of the National Bank of Belarus (Republic of Belarus)

Editorial office address:

Cherkasy educational-scientific institute of the Higher State Educational Institution «Banking University»
 18028 Cherkasy, V. Chornovol str., 164, tel.: (050) 640-38-84, e-mail: fp@cibs.ubs.edu.ua

ЗМІСТ / CONTENT

Бартош Ольга Михайлівна ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ	8
Bartosh Olga CURRENT CHALLENGES OF THE CURRENCY REGULATION	14
Буркова Людмила Анатоліївна АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ЗАСОБІВ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НА ПІДПРИЄМСТВІ	16
Burkova Ludmila ACTUAL ISSUES OF ACCOUNTING AND TAXATION OF PERSONAL PROTECTIVE EQUIPMENT AT THE ENTERPRISE	23
Вишневська Катерина Володимирівна ОЦІНЮВАННЯ АДАПТАЦІЇ ГІРНИЧО-МЕТАЛУРГІЙНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	25
Vishnevskaya Kateryna EVALUATION OF ADAPTATION OF MINERAL-METALLURGICAL ENTERPRISES OF UKRAINE	36
Gunko Viktoriia FOR THE THEORY OF SOCIAL CHOICE	38
Гунько Вікторія Іванівна ТЕОРІЯ СОЦІАЛЬНОГО ВИБОРУ	45
Запорожець Світлана Володимирівна ФОРМУВАННЯ ЛІЗИНГОВИХ ВІДНОСИН НА РИНКУ НЕРУХОМОГО МАЙНА В УКРАЇНІ... ..	47
Zaporozhets Svitlana FORMATION OF LEASING RELATIONS IN THE REAL ESTATE MARKET IN UKRAINE.....	53
Єлізарова Катерина Станіславівна БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ЗМІНИ ВАЛЮТНИХ КУРСІВ	55
Elizarova Ekaterina ACCOUNTING OF CHANGES IN EXCHANGE RATE	68
Кукса Валентина Михайлівна ЕКОНОМІКА СПІЛЬНОГО СПОЖИВАННЯ — НОВА СИСТЕМА ЦІННОСТЕЙ І ДОВІРИ	70
Kuksa Valentyna THE COMMON CONSUMPTION ECONOMY — NEW SYSTEM OF VALUES AND TRUST.....	77
Костогриз Вікторія Григорівна, Філатова Юлія РОЗВИТОК РОЗДРІБНОГО БАНКІВСЬКОГО БІЗНЕСУ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ОРГАНІЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ	79

Kostogriz Viktoriia, Philatova Yuliia DEVELOPMENT OF RETAIL BANKING BUSINESS IN THE CURRENT CONDITIONS OF THE ORGANIZATION OF THE BANKING SYSTEM OF UKRAINE.	87
Тищенко Вікторія Федорівна РОЗВИТОК МІСЦЕВОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УКРАЇНІ	89
Tyschenko Viktoriia DEVELOPMENT OF LOCAL TAXATION IN UKRAINE	98
Ржепішевська Віта Володимирівна, Клочко Наталія Сергіївна ЛОГІСТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА	100
Rzhepischevska Vita, Klochko Nataliia LOGISTIC FUNDAMENTALS OF ASSURING COMPETITIVENESS OF AGRICULTURAL COMPANIES	108
Огородник Віра Володимирівна ЕВОЛЮЦІЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ДО ОКРЕСЛЕННЯ ЗМІСТУ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	111
Ohorodnyk Vira EVOLUTION OF SCIENTIFIC APPROACHES TO THE BANKING ACTIVITY DEFINITION	118
Штепенко Катерина Павлівна, Миргородська Альона Олегівна СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРИПТОВАЛЮТИ У СВІТІ	120
Shtepenko Katerina, Mirgorodska Alena STATE AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT IN CIRCUMSTANCES IN THE WORLD.	126
Mrykhina Oleksandra, Andrushchak Nazariy, Poburko Oleksiy SPIN-OUT COMPANIES AS A MODERN FORM OF TRANSFER OF TECHNOLOGIES FROM UNIVERSITIES TO THE BUSINESS ENVIRONMENT	128
Мрихіна Олександра Борисівна, Андрущак Назарій Анатолійович, Побурко Олексій Ярославович СПІН-КОМПАНІЇ ЯК СУЧАСНА ФОРМА ТРАНСФЕРУ ТЕХНОЛОГІЙ З УНІВЕРСИТЕТІВ У БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩЕ	139
Маренич Анатолій Іванович, Пилипенко Вадим Олександрович ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА У СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	142
Marenych Anatoly, Pulypenko Vadym INVESTMENT POLICY IN THE STRATEGY OF REGION DEVELOPMENT	149

УДК 658:339.137.2

ЛОГІСТИЧНІ ЗАСАДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

РЖЕПІШЕВСЬКА Віта Володимирівна,

доцент, кандидат економічних наук,

доцент кафедри менеджменту і логістики

Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка

e-mail: vitargp@gmail.com

КЛОЧКО Наталія Сергіївна,

студентка

Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка

e-mail: nataliya.klochko97@gmail.com

Анотація. Досліджено теоретичні аспекти логістики сільського господарства. Узагальнено фактори і складові конкурентоспроможності. Виділено логістику як окрему складову конкурентоспроможності підприємств сільського господарства. Визначено логістичний вплив на забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства за рівнями, об'єктами і критеріями. Запропоновано вимоги до впровадження засад логістики, дотримання яких сприятиме підвищенню ефективності діяльності сільськогосподарського підприємства і, як наслідок, його конкурентоспроможності.

Ключові слова: логістика, конкурентоспроможність, управління, сільськогосподарське підприємство, агрологістика, логістичний сервіс, ефективність.

Постановка проблеми. Нагромаджені за останнє десятиліття проблеми в АПК України вимагають системного, комплексного підходу до їх розв'язання, включаючи заходи економічної, соціальної, екологічної та науково-технічної політики держави. Поряд із традиційними засобами і методами виведення вітчизняного сільського господарства з кризи, підвищується роль і значення нових для вітчизняної економіки інструментів господарювання, включаючи логістику. Логістика є інструментом раціонального використання ресурсів, скорочення витрат часу і грошей на шляху доведення продукції до споживачів. Можливості логістики в підвищенні ефективності процесів закупівлі, транспорту-

Аннотация. Исследованы теоретические аспекты логистики сельского хозяйства. Обобщены факторы и составляющие конкурентоспособности. Выделено логистику как отдельную составляющую конкурентоспособности предприятий сельского хозяйства. Определено логистическое влияние на обеспечение конкурентоспособности сельскохозяйственного предприятия по уровням, объектам и критериям. Предложены требования к внедрению аспектов логистики, соблюдение которых будет способствовать повышению эффективности деятельности сельскохозяйственного предприятия и, как следствие, его конкурентоспособности.

Ключевые слова: логистика, конкурентоспособность, управление, сельскохозяйственное предприятие, агрологистика, логистический сервис, эффективность.

вання, зберігання і розподілу матеріальних потоків визнані в усьому світі і використовуються в усіх сферах людської діяльності, у тому числі і в сільському господарстві. В Україні аграрна логістика почала активно розвиватися нещодавно, але бізнес уже повною мірою оцінив роль і високу ефективність логістики. Тож актуальним стає формування нових підходів до управління сільськогосподарським підприємством на принципах логістики, що сприятиме забезпеченню його конкурентоспроможності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств присвячені праці багатьох вітчизняних учених: І. В. Гу-

торової, О. О. Гуторової, А. С. Донських, О. П. Карасьова, Ж. В. Крючкової, О. О. Непочатенко, Л. В. Прокопеч та ін. [1—7]. Використання логістичного підходу в АПК розглядають О. І. Гуторов, М. В. Зось-Кіур, Н. В. Ковальчук, О. В. Корнієцький, В. В. Стехін та ін. [9—11]. Проте потребує подальшого дослідження та уточнення взаємозв'язок і вплив логістики на забезпечення конкурентоспроможності підприємств сільськогосподарства.

Постановка завдання. Метою статті є виявлення логістичного внеску і виділення логістичної складової конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства.

Виклад основного матеріалу дослідження. Агрологістика — науково-практичний напрям, спрямований на підвищення ефективності діяльності підприємств агропромислового комплексу за рахунок оптимізації логістичних витрат як окремого підприємства, об'єднань підприємств, так і агропромислового комплексу в цілому, на збільшення прибутковості як планомірного результату організації раціональної діяльності [12].

В Україні агрологістика перебуває на початковому етапі розвитку. Разом з тим у розвинених країнах світу — США, Канаді, Західній Європі, Австралії й та інших — давно оцінили

високу ефективність використання логістичних підходів в агробізнесі. Сьогодні в багатьох країнах Європейського Союзу урядові структури беруть на себе ініціативну роль при впровадженні логістичних підходів у діяльність аграрних підприємств.

Основними аргументами, які обумовлюють необхідність розвитку логістики сільського господарства в Україні, є ті, що Україна займає лідируюче місце на зернопродуктових ринках і ринку олійно-жирових культур світу та Європи, існує невикористаний потенціал родючих ґрунтів (тільки дві країни світу — Аргентина і Україна перебувають у такому стані). У країні відсутня нормативно-правова, інфраструктурна, техніко-технологічна та організаційно-економічна складові механізму ефективного управління потоками агроресурсів в Україні. Попри це, рентабельність виробництва окремих видів сільськогосподарської продукції є високою (рис. 1).

Так, 2016 року рентабельність виробництва продукції сільського господарства в цілому становила 37,3 % (2013 р. — 11,2 %), у тому числі виробництва продукції рослинництва — 44,3 % (2013 р. — 11,3%), продукції тваринництва — 7,7% (2013 р. — 11,1%). Спостерігається суттєве зростання показника сфери рослинництва, тоді як у тваринництві — повний занепад.

Рис. 1. Динаміка рентабельності виробництва сільськогосподарської продукції за 2010—2016 рр.

Примітка. Складено за даними [13].

Ураховуючи специфіку сільськогосподарського виробництва, агрологістика — це джерело формування додаткового прибутку за рахунок скорочення внутрішньогосподарських витрат на комплекс логістичних активностей [14].

Значення логістики в сільському господарстві посилюється у зв'язку з тим, що кінцеві

результати агропромислового виробництва залежать не тільки від рівня розвитку сільського господарства, але й від обслуговуючих його галузей. Виробник сільськогосподарської продукції розглядає логістику як організацію планування й управління засобами та послугами. При цьому ставиться за мету отримання певної

продукції в потрібний час у потрібному місці за мінімально можливих витрат.

Специфіка сільськогосподарського виробництва дає змогу виділити основні системні характеристики логістики сільського господарства:

- виконання замовлень клієнтів та організація каналів обслуговування;
- прогнозування попиту на сільськогосподарську продукцію та аналіз обсягів споживання;
- управління запасами продукції (сировини і матеріалів) та мінімізація втрат унаслідок неритмічності потоку постачання;
- комунікаційні зв'язки і доступність інформаційного простору для ритмічності потоку замовлень;
- утримання складів та мінімізація витрат зберігання;
- управління транспортним потоком;
- оптимізація географічного розташування виробничих і складських об'єктів;
- управління фінансовими потоками;
- управління кадровим потенціалом [15].

Для вітчизняних сільськогосподарських підприємств характерні низка негативних аспектів управління логістичною діяльністю, які стримують їх. Серед таких негативних факторів ключову роль відіграють такі: відсутність крупномасштабних, налагоджених логістичних систем управління сільськогосподарським виробництвом, застарілі методи управління персоналом та відсутність мотивації робітників, і як результат — низька продуктивність праці. Низький технологічний рівень логістичних про-

цесів призводить до надмірно високих логістичних витрат, ліву частку з яких займають витрати на зберігання і транспортування продукції. Проблемою також є відсутність розвинутої логістичної інфраструктури, високий рівень фізичного зносу сільськогосподарських машин та обладнання [16].

За розрахунками Європейської бізнес-асоціації, в Україні витрати на логістику можуть досягати 30 %, причому переважна частка витрат на логістику — це витрати на перевезення. Тоді як в ЄС цей показник становить 12 %, у США — 9% [16]. Загальні витрати українських трейдерів виявляються вищими, ніж у наших сусідів, що робить ціну продукції неконкурентоспроможною на світових ринках.

Підвищення рівня конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств, оптимізація їх функціонування й елементарне виживання в ринковому середовищі — одна з основоположних проблем сучасної української економіки. Від її рішення багато в чому залежать якості відтворювальних процесів, прибутковості підприємств, їхня адаптація до ринкових умов і подальше економічне зростання.

В економічній літературі багато уваги приділяється вивченню конкурентоспроможності підприємств, а саме її складових і факторів (табл.). Під складовими розуміють компоненти, що встановлюють досягнутий рівень конкурентоспроможності, а під фактором — причини, які впливають на окремі складові конкурентоспроможності, здатні погіршити чи поліпшити загальні її результати [17].

Таблиця

Складові і фактори конкурентоспроможності підприємства

Складові	Фактори
<p>1. Виробництво:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вартість виробництва, витрати, ступінь залежності від ресурсів, їх взаємозамінність; – технологія — ступінь освоєння, можливість осучаснення; – номенклатура продукції, асортимент, якість, стабільність випуску (залежність від кон'юнктури) 	<p>1. Державна політика:</p> <ul style="list-style-type: none"> 1.1. Зовнішня: ступінь участі країни у світових інтеграційних процесах. 1.2. Внутрішня: напрями зовнішньої політики, пріоритет розвитку країни, стабільність обраного курсу.
<p>2. Ресурси:</p> <ul style="list-style-type: none"> – матеріальні — достатність, якість, рівень витрат на постачання і зберігання, залежність від постачальників, відходи виробництва; – трудові — достатність, рівень професіоналізму (освіта, досвід, рівень класифікації); – інформаційні — наявність баз даних, можливість постійного оновлення, ступінь освоєння сучасних інформаційних технологій 	<p>2. Соціальні умови: структура робочої сили, рівень підготовки фахівців, співвідношення між категоріями працівників, ціна робочої сили, рівень зайнятості, культурний рівень розвитку суспільства</p>

Закінчення табл.

Складові	Фактори
3. Виробничий потенціал: – основні виробничі фонди — сучасність, ефективність виконання, наявність вільних потужностей, можливість швидкого їх залучення, здатність до переорієнтації відповідно до потреб ринку	3. Економічні умови: середній рівень заробітної плати в галузі, економіці загалом; податки і пільги; інвестиційний потенціал країни; рівень розвитку окремих галузей
4. Управління: – організаційна структура — можливість швидкої передачі управлінського рішення до виконання, контрольованість; – керівний склад — професіоналізм, авторитетність, довіра; – стабільність обраного курсу	4. Природно-ресурсний потенціал: рівень забезпечення економіки власними природними ресурсами, рівень негативного екологічного навантаження, стан водних ресурсів
5. Фінансування: – співвідношення власних, залучених і позичкових коштів; – можливість швидкої мобілізації значних сум; – доступність і стабільність фінансування; – можливість щодо інвестування інноваційних проєктів.	5. Правове середовище: гармонійність законодавчої бази; спрямування на розвиток, дієвість нормативних актів
6. НДДКР: наявність власної лабораторії для контролю за якістю сировини, продукції, відходів; розроблення нової продукції; раціоналізація виробництва	6. Монополізація економіки: загальний рівень концентрації продавців, антимонопольне регулювання, вертикальна інтеграція
7. Маркетинг: дослідження ринку і конкурентів; розповсюдження виробленої продукції (користування наявними мережами, створення власної мережі і т. д.); підготовка інформації про потреби ринку щодо випуску продукції; ефективність рекламних заходів (своєчасність, витратність, результативність).	7. Товарні ринки: структура галузевих ринків, ємність товарних ринків, вибагливість покупців, стандартизація товарів, стійкість позицій лідера

Розмежування складових і факторів конкурентоспроможності дає можливість глибше зрозуміти сутність і значення конкурентоспроможності підприємства. Аналізуючи вищезазначені складові, спостерігаємо присутність характерних рис логістики, а саме: вартість виробництва, витрати, ступінь залежності від ресурсів, їхня взаємозамінність, наявність вільних виробничих потужностей, можливість швидкого їх залучення, здатність до переорієнтації відповідно до потреб ринку, ступінь освоєності технологій виробництва, можливість осучаснення, номенклатура продукції, асортимент, якість, стабільність випуску (залежність від кон'юнктури), достатність матеріальних ресурсів, якість, рівень витрат на постачання і зберігання, залежність від постачальників, відходи виробництва.

Саме тому доцільно, на нашу думку, виділити логістику як окрему складову конкурентоспроможності підприємства.

Важливою причиною розвитку і популярності логістики за кордоном щодо забезпечення конкурентоспроможності стало пов'язане з нею поліпшення управління компаніями. Як свідчать статистичні дані, компанії, що використовують методи логістики, здобули переваги над

конкурентами за багатьма позиціями. Зокрема, це стосується скорочення виробничих запасів, витрат на виробництво і товарообіг. На підставі опитування 1 450 бізнесменів США, Японії і семи західноєвропейських країн американський експерт Х. Петерс дійшов висновку, що обсяги запасів скорочуються на 30—70%, продуктивність праці підвищується на 20—50%, собівартість продукції знижується приблизно на 30%, витрати у сфері товарообігу — на 20% [18].

Конкурентоспроможність галузі сільського господарства багато в чому визначається традиціями розвитку виробництва продукції, а також накопиченням технологій, що забезпечують високу якість і низькі витрати. Конкуренція між аграрними підприємствами, які функціонують у країні, є одним із факторів, які підтримують конкурентоспроможність даної галузі. Якщо конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції і конкурентоспроможність аграрних підприємств мають значення для боротьби за внутрішній ринок, то конкурентоспроможність усього агропромислового комплексу — це фактор, що визначає успіх на світовому ринку.

Формування конкурентоспроможності аграрного підприємства має здійснюватися

шляхом створення системи агротехнічних і техніко-технологічних заходів виробництва аграрної продукції та її збуту, упровадження новітніх технологій переробки зберігання і реалізації аграрної продукції, упровадження проектів щодо відтворення і поліпшення ґрунтів сільськогосподарського призначення.

Розгляд логістики як фактору підвищення конкурентоспроможності передбачає, що наслідки ухвалених рішень у цій сфері повинні піддаватися виміру у плані їхнього впливу на функціональні витрати і на доходи від продажу сільськогосподарської продукції [19].

Значні переваги логістики в конкурентній боротьбі ґрунтуються на дослідженнях британських учених, які стверджують, що у структурі собівартості продукції близько 70 % становлять

витрати, пов'язані зі зберіганням, транспортуванням та іншими операціями з переміщення товарно-матеріальних цінностей. Отже, саме у сфері логістики містяться найбільші резерви щодо поліпшення конкурентних позицій сільськогосподарського підприємства [20].

Застосування функцій агрологістики дозволяє збільшити конкурентоспроможність товарів сільськогосподарського призначення за рахунок:

- зменшення витрат на їх транспортування і складування;
- створення ефективної логістичної мережі та оптимізації руху товарів;
- наближення показників якості сільськогосподарської продукції до європейських стандартів.

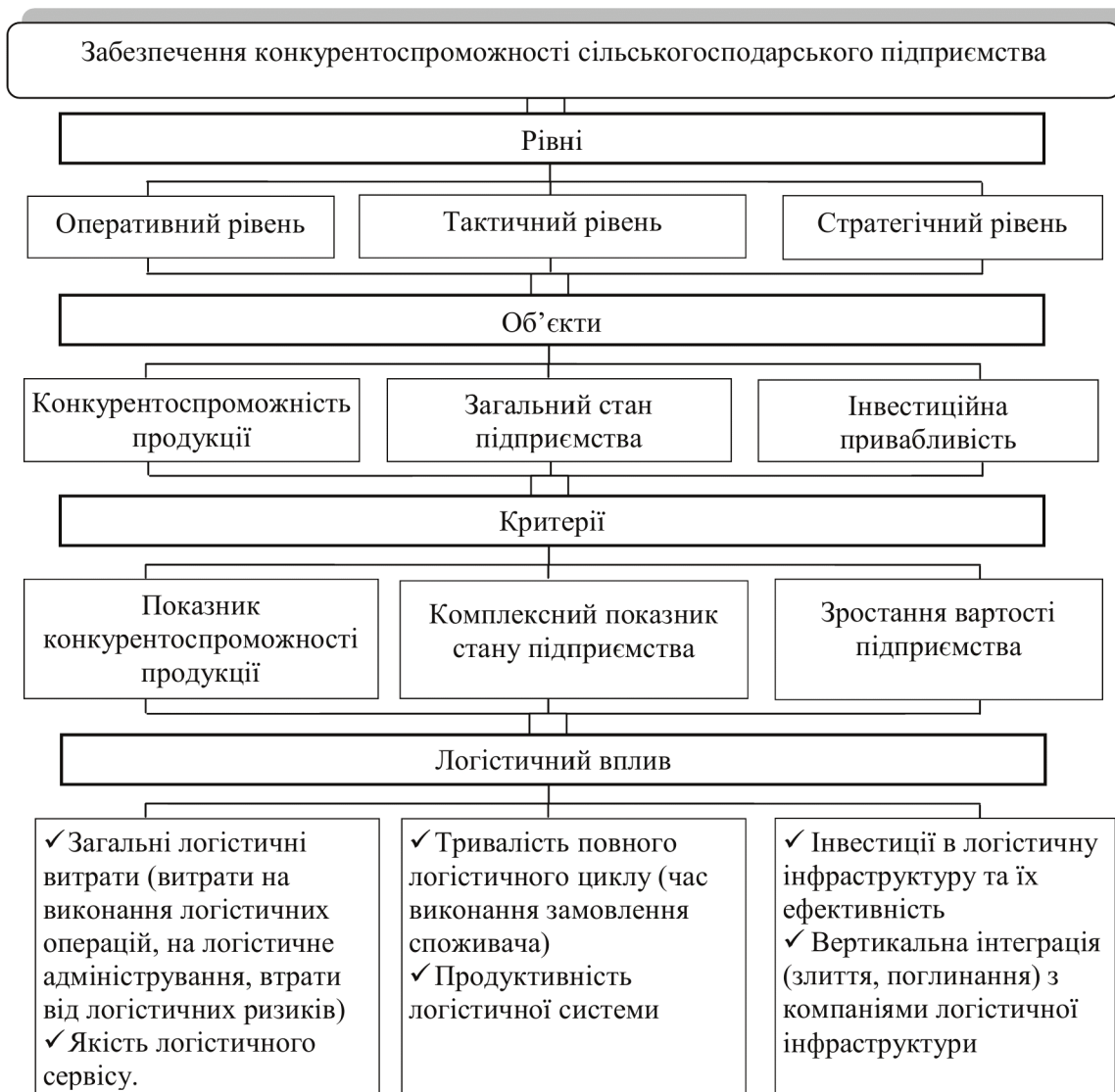

Рис. 2. Вплив логістики на забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства

Примітка. Авторська розробка.

Для оцінювання реальних можливостей у конкурентній боротьбі й розробленні заходів за рахунок яких підприємства могли б підвищити конкурентоспроможність і забезпечити свій успіх, підприємства надають великого значення аналізу своїх сильних і слабких сторін. Вагомий внесок до сильних сторін вносить саме логістика, оскільки вона активізується у підвищенні гнучкості підприємства і спрямована на швидке реагування на вимоги ринку.

Розглядаючи логістику як чинник підвищення конкурентоспроможності, варто зазначити, що наслідки ухвалених рішень у цій сфері повинні піддаватися вимірюванню у плані їхньої дії на функціональні витрати і на доходи від продажу товарів. У зв'язку з цим актуалізується завдання знаходження способу контролю за витратами, що найкоректніше відображають зв'язок логістики з основними економічними і фінансовими показниками сільськогосподарського підприємства.

Отже, доцільно запропонувати взаємозв'язок і вплив логістики на забезпечення конкурентоспроможності сільськогосподарського підприємства, представлений на *рис. 2*.

На нашу думку, логістика сприяє підвищенню ефективності роботи сільськогосподарського підприємства і, як наслідок, його конкурентоспроможності за дотримання таких вимог:

1. Підтримка зв'язку логістики з корпоративною стратегією. Усі аспекти логістичних операцій повинні бути безпосередньо пов'язані зі стратегічним планом розвитку підприємства. Це перша і головна умова досягнення високих прибутків від застосування логістики.

2. Удосконалення організації руху матеріальних потоків. Ця вимога закликає до такої організації логістичних операцій, яка дала б можливість контролювати всі функції з виконання завдань, пов'язаних із закупівлею, транспортуванням, складуванням, зберіганням і збутом під егідою єдиного комерційного підрозділу. Іншими словами, усі логістичні функції повинні бути об'єднані під відповідним контролем централізованого і децентралізованого керівництва з урахуванням того, що ефективні рішення легше ухвалити, якщо спеціальний підрозділ відповідає за всі тісно пов'язані між собою логістичні операції.

3. Надходження потрібної інформації і сучасна технологія її обробки. Використовуючи мережі електронного обміну даними зі споживачами можна підвищувати конкурентоспроможність і

частку ринку. Застосовуючи інформаційні технології, можна також підвищувати якість логістичного сервісу.

4. Ефективне управління трудовими ресурсами відіграє вирішальну роль у налагодженні механізму управління матеріальними потоками. Ті сільськогосподарські підприємства, які вважають кваліфіковані кадри своїм найважливішим ресурсом, можуть розраховувати на ефективне функціонування логістичної системи.

5. Налагодження тісного взаємозв'язку з партнерами у сфері вироблення стратегії. Досвід підтверджує, що найбільших успіхів у збільшенні прибутку досягають ті підприємства, в яких установлені міцні зв'язки із зовнішніми і внутрішніми учасниками комерційних відносин.

6. Облік прибутку від логістики в системі фінансових показників. Найкраще логістичні операції (транспортування, складування та ін.) піддаються оцінці з боку обліково-калькуляційних підрозділів або інших структурних органів, які вимірюють результати діяльності отриманим прибутком.

7. Визначення оптимального рівня логістичного сервісу з метою підвищення рентабельності. Для виявлення оптимального рівня якості обслуговування визначають додаткові доходи, отримані від його надання, і вимірюють відношення прибутку, отриманого від нього, до витрат, пов'язаних з підтриманням такого рівня.

8. Ретельне розроблення логістичних операцій.

Таким чином, виконання вітчизняними сільськогосподарськими підприємствами вищевказаних восьми вимог гарантує взаємозв'язок логістики з маркетингом і виробництвом, забезпечує не тільки високоякісне проведення всіх логістичних операцій, а й створення ефективного, з низькими витратами сервісу для покупців, сприятиме зростанню прибутку і як результат — підвищенню конкурентоспроможності підприємств.

Висновки. Таким чином, розвиток і заострення конкуренції в Україні примушують сільськогосподарські підприємства все більше уваги приділяти побудові ефективної системи логістики, що дає змогу досягти відповідного рівня конкурентоспроможності. Використання українськими підприємствами АПК старих традиційних методів управління функціями постачання, розподілу не можуть забезпечити значних конкурентних переваг. Саме тому вітчизняним сільськогосподарським підприємствам

варто долучати до власної системи управління логістику, рівень організації і впровадження якої на підприємстві — це один із визначальних чинників його конкурентоспроможності,

оскільки логістика дає змогу задовольнити потреби ринку з мінімальними загальними витратами.

Список використаних джерел

1. Гуторова І. В. Фактори, що формують конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств / І. В. Гуторова // Вісник СНАУ. — 2008. — № 7/2 (30). — С. 94—98. — (Серія «Економіка та менеджмент»).
2. Гуторова О. О. Напрямки підвищення конкурентоспроможності аграрного підприємства в сучасних умовах господарювання [Електронний ресурс] / О. О. Гуторова. — Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Vkhnu_ekon/2009_11/pdf/11_07.pdf.
3. Донських А. С. Конкурентоспроможність аграрних підприємств та фактори, що її визначають / А. С. Донських // Ефективна економіка. — 2011. — № 12. — С. 89—92.
4. Карасьов О. П. Формування конкурентоспроможності АПК України / О. П. Карасьов // Забезпечення сталого розвитку аграрного сектору економіки: проблеми, пріоритети, перспективи : матеріали VI Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 29—30 жовтня 2015 р. — Дніпропетровськ : Типографія «Стандарт» (ПП Бойко В.В.), 2015. — С. 13—15.
5. Крючкова Ж. В. Сутність конкуренції і конкурентоспроможності аграрних підприємств як економічних категорій / Ж. В. Крючкова // Інвестиції: практика та досвід. — 2016. — № 12. — С. 49—53.
6. Непочатенко О. О. Конкурентоспроможність сільськогосподарських підприємств України / О. О. Непочатенко, С. А. Чекалюк // Економіка АПК. — 2015. — № 7. — С. 41—46.
7. Прокопець Л. В. Підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств / Л. В. Прокопець // Вісник Одеського національного університету. — 2016. — Т. 21. — Вип. 6. — С. 99—102. — (Серія : Економіка).
8. Гуторов О. І. Концепція логістики в економічній діяльності сільськогосподарських підприємств / О. І. Гуторов // Інституціональні засади трансформацій в аграрній сфері : збірник матеріалів Тринадцятих річних зборів Всеукраїнського конгресу вчених економістів-аграрників, м. Київ, 20—21 червня 2011 р. — Київ : ННЦ «ІАЕ», 2011. — С. 585—590.
9. Ковальчук Н. В. Теоретичні аспекти логістичної діяльності аграрних підприємств / Н. В. Ковальчук // Ефективна економіка. — 2011. — № 12.
10. Корнієцький О. В. Значення логістики для агропромислового комплексу підходу [Електронний ресурс] / О. В. Корнієцький // Ефективна економіка. 2015. — № 8. — Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4240>.
11. Стехін В. В. Інтеграція підприємств АПК на засадах логістичного підходу [Електронний ресурс] / В. В. Стехін. — 2011. — Режим доступу : <http://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/prpdaa/2011/01/291.pdf>.
12. Вовк Л. В. Логістика як стратегія інноваційного розвитку сільськогосподарських підприємств / Л. В. Вовк // АГРОСВІТ. — 2016. — № 1—2. — С. 8—15.
13. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>.
14. Бойко С. С. Логістична діяльність на підприємствах агропромислового комплексу [Електронний ресурс] / С. С. Бойко // Інформаційні технології: наука, техніка, технологія, освіта, здоров'я. — 2017. — Ч. IV. — Режим доступу : http://www.kpi.kharkov.ua/archive/MicroCAD/2017/S23/tez_mic_17_IV_p179-p179.pdf.
15. Гуторов О. І. Формування ефективного механізму функціонування логістичних систем сільськогосподарських підприємств / О. І. Гуторов, Н. В. Прозорова // Економіка АПК. — 2013. — № 8. — С. 33—38.
16. Гриценко С. І. Розвиток аграрної логістики в контексті угоди про асоціацію з ЄС / С. І. Гриценко // Вісник Тернопільського національного економічного університету. — 2014. — Вип. 4. — С. 56—64.
17. Солодка О. В. Логістична складова конкурентоспроможності промислового підприємства [Електронний ресурс] / О. В. Солодка. — 2009. — Режим доступу : <http://ena.lp.edu.ua/bitstream/ntb/2503/1/57.pdf>.

18. Пожуєв О. В. Логістика як фактор підвищення конкурентоспроможності підприємств України / О. В. Пожуєв // Вісник Приазовського державного технічного університету. — 2011. — № 2. — С. 118—123.
19. Гудзь Е. Е. Повышение конкурентоспособности АПК Украины с помощью интеграционных процессов: финансовый механизм / Е. Е. Гудзь // Материалы II Международной научно-практической конференции «Экономический рост Республики Беларусь: глобализация, инновационность, устойчивость». — Минск : БГЭУ, 2009. — Т. 2. — С. 11—12.
20. Верхоглядова Н. І. Значення та сутність терміна «логістика» / Н. І. Верхоглядова, Т. Є. Іваницька // Держава та регіони. Економіка та підприємництво. — 2011. — № 2. — С. 29—34.